

H E L V E T I A.

HELVETIOS (qui Eutropio aliquando Quadi dicti fuere) in quatuor pagos diuisos fuisse scribit Cæsar. Hodie verò in tredecim partes, quas cantones seu angulos vulgò vocant, partiuntur. Heluetiam nunc *Switserlandt & Eydgnoschaft*, à foedere quo inter se iuncti sunt, appellant.

Hanc regionem totius Europæ esse altissimam ex eo nonnullis visum est, quòd tota ferè in alpibus (huius Europæ editissimis montibus) sita sit, & quòd maxima Europæ flumina, Rhenus, Rhodanus, & Padus, hinc emanantia, tamquam excelsiori loco, ad varias mundi plagas decurrunt. Hæc regio ferè ex montibus præruptis, conuallibus, & eò lacubus & fluuiis limpidissimis, constat. Hi montes perpetuis niuibus albicant, adeò, vt procul aspicientibus nihil nisi saxa durissima promittant, prata tamen postquam inscèderis pinguiissima inueniuntur. In iis pascuntur cum greges, tum vacca, è quibus magna emolumenta ad incolas redeunt. Nam serum inde, (vt Osývaldus Molitor scribit) caseus, butyrum, aliaq. lactaria tanta sunt copia, vt non tam Heluetia iis rebus expleatur, quàm finitimæ quoque nationes. Transuehantur namque in Sueuiam, vltra Iuram montem, in Italiam, multaque alia loca. Et quod vix credi possit, vt idem pro comperto testatur, ex viginti bobus hic fructum annum esse centum coronatorum, præter sumptum omnem quem in familiam, famulos & famulas distribueris. Hinc est quòd tantus populus in tam angusto loco enutriripotest.

Tredecim huius regionis Cantones (vt vulgò vocari dicimus) sunt, vt Glareanus eos enumerat, Tigurum, Berna, Lucerna, Vria, Suicia, Siluania, Tugium, Glarona, Basilea, Friburgum, Salodorum, Scaphusia, & Abbatis-cella. Apud hos administratio & cura est totius regionis. (Heluetia enim Anarcha, neque vllò Principi subiecta est.) Hi cum aliquid euenit quod ad vniuersam regionis Rempublicam attinet, conueniunt, atque de eo quod consultum videtur decernunt. Alioqui enim singuli suas ciuitates gubernant. Hæ itaq. ciuitates foedere inter se confociatæ sunt, vnde *Eydtgnoschen*, id est, foedere iuncti, nominantur. Huius foederi se iunxerunt Rotvvilenses, Sangallenses, Doggenburgij & Lepontij.

Sita est Heluetia, vt crassa eam Minerua describamus, inter Rhenum, & S. Claudij montem, Lacum Geneuësem, (quem Lemanum auctores vocant) & Italiam. Habet itaque ab Oriente, Tirolis Comitatum; à Meridie, Mediolanensem Ducatum, & Pedemontium regionem. Sabaudiam versus Occidentem attingit. Reliqua eius pars Burgundiam, Galliam & Germaniam superiorem vicinam habet.

Diximus Heluetiam multas intra montes complecti valles, inter quas quædam, quæ à summis alpibus in Italiam ducunt, à peculiariibus hominum generibus inhabitantur. Ægidius enim Schudus scribit eos qui vallem Augustanam, vbi olim Salassi populi, incolunt, omnes ferè esse institores. In Cesia valle vt plurimum habitare latomos, vel camentarios. Ex Oscela valle prodire cuspidi sue cultorum fabros, & qui tornatili artificio scutellas ex ligno conficiunt. Omnes vallis Vegetiæ incolas esse fumarios, atque hinc per totam Germaniam, Galliam, Italiam, in Siciliam vsq. euagari sordidum illud genus hominum, quod caminis repurgandis vitam parat. In Galancha valle omnes sunt refinarij, & sportularum textores. At hi mendicantium more regionatim oberrant; ceteri verò singuli sua arte viuunt.

Præter ea quæ de hac regione apud Cæsarem, Strabonem & alios veteres habes, plura leges apud Ægidium Schudum; Vadianum; Franciscum Nigrum Bassanensem; Munsterum; Henricum Glareanum, & Osývaldi Molitoris in eum commentaria; & tandem Ioannem Stumpffium, qui ingens volumen de ea conscripsit. His poteris adiungere Ioannis Rhellicani commentaria in Cæsarem. Iosias Simlerus de Vallesia regiuncula, & de alpibus edidit opusculum. idem de tota Heluetia opus præ manibus habet. Promittit etiam Rhætiæ descriptionem Nicolaus Stupanus Rhætus. Reipublicæ huius regionis statum & administrationem, vide in Methodo historica Ioannis Bodini. Bernatium politicam gubernationem peculiarem accuratè describit Antonius Pinetus, in sua vrbium Chorographia.

De antiqua Heluetiorum lingua altercantur Ægidius Schudus, Henricus Glareanus, & alij. Sed linguarum idiomaticis studiosos ad Ioannis Becani Becceselana remittimus.

